ԲԱՆԲԵՐ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

22

The Institute of Ancient Manuscipts after Mesrop Mashtots
“MATENADARAN” and “Friends of the Matenadaran”
Benevolent Fund express their gratitude to “JTI ARMENIA”
CJSC for sponsoring the publication of this volume

**Մեսրոպ Մաշտոցի անվան Մատենադարանը և
«Մատենադարանի բարեկամներ» բարեգործական
հիմնադրամը երախտագիտություն են հայտնում «ՋԵՅ ԹԻ ԱՅ
ԱՐՄԵՆԻԱ» ՓԲԸ-ին սույն հատորի հրատարակությանը
աջակցելու համար**

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ

“MATENADARAN”
MASHTOTS INSTITUTE OF ANCIENT MANUSCRIPTS

BULLETIN OF MATENADARAN

22

“Nairi” publishing house
YEREVAN – 2015

“МАТЕНАДАРАН”
ИНСТИТУТ ДРЕВНИХ РУКОПИСЕЙ ИМ. МАШТОЦА

ВЕСТНИК МАТЕНАДАРАНА

22

Издательство “Наири”
ЕРЕВАН – 2015

«ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ»
ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՎԱՆ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԲԱՆԲԵՐ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

22

«ՆԱԻՐԻ»
ԵՐԵՎԱՆ – 2015

Տպագրվում է Մաշտոցի անվան Մատենադարանի գիտական խորհրդի որոշմամբ

Խմբագրական խորհուրդ՝ Հ. Թամրազյան (գլխ. խմբագիր), Գ. Տեր-Վարդանյան, Ճ. Խաչիկյան, Վ. Տեր-Ղևոնդյան, Գ. Մուրադյան, Գ. Գասպարյան, Օ. Վարդազարյան

«Բանբեր Մատենադարանի», Հ. 22 Մաշտոցի անվան հին ձեռագրերի ին-տ. — Եր.: «Նաիրի» հրատ., 2015:
Հ. 22/խմբ. Հ. Թամրազյանի, 2015:

Մաշտոցի անվան Մատենադարանի սույն հատորում ընդգրկված են շուրջ երեք տասնյակ հոդվածներ, հաղորդումներ, գրախոսականներ, որոնք վերաբերում են մատենագիտական, բնագրագիտական, աղբյուրագիտական, պատմագիտական, բանասիրական, գրականագիտական, աստվածաբանական, երաժշտագիտական, գեղագիտական ու արվեստագիտական ամենատարբեր թեմաների:

2015 թվականի սեպտեմբերին Մատենադարանի ղեկավարությունը Հռոմի Պապի կողմից Գրիգոր Նարեկացու «Տիեզերական վարդապետ» հռչակման փաստի առթիվ նախաձեռնեց «Նարեկացիական ընթերցումներ»: Այդ ձեռնարկին հրավիրվեցին ու ընդարձակ զեկուցումներով հանդես եկան անձինք, որոնք վերջին շրջանում հանգուցային դեր էին խաղացել «Մատյանի» միջազգայնորեն գնահատման, հանրահռչակման, ինչպես նաև թարգմանության հարցում: Որոշվեց, որ այսուհետև «Նարեկացիական ընթերցումները» կրելու են ամենամյա բնույթ: Առաջին «Ընթերցումների» մասնակից հայագետների հոդվածներով էլ բացվում է «Բանբերի» ներկա՝ թվով 22-րդ հատորը:

Հատորում ընդգրկված են նյութեր նաև 2015 թ. մյուս գիտաժողովներից, այդ թվում զեկուցումներ ապրիլին կայացած Հայոց ցեղասպանության 100-ամյակին նվիրված «Վերապրած մշակույթ» գիտաժողովից: Այստեղ, մասնավորապես, անդրադարձ կա մեր ձեռագրական կորուստներին, ինչպես նաև բարեսիրական կազմակերպությունների ու որբանոցների գործունեությանը: Ապրիլյան գիտաժողովը ուղեկցվում էր «Վերապրած ձեռագրեր» խորագրով ցուցադրությամբ, որը ներկայացնում էր 1915-1916 թվականներին Արևմտյան Հայաստանի տարբեր բնակավայրերում, եկեղեցիներում ու վանքերում պահված ձեռագրերի ու հազվագյուտ մասունքների փրկագործման ընթացքը, այդ գործի նվիրյալների անօրինակ սխրանքն ու հերոսությունը:

Միջնադարյան բնագրերի հրատարակությունն ու ուսումնասիրությունը Մատենադարանի գիտական բաժինների առաջնահերթ խնդիրների մեջ է մտնում: Ներկա հատորն ընդգրկում է նման բնագրեր, որոնք առաջին անգամ են հրատարակվում: Մի ամբողջ խումբ հոդվածներ նվիրված են գրչարվեստի նշանավոր կենտրոններին, գրիչներին, մանրանկարիչներին, մանրանկարչական արվեստին ու ձեռագրական ժառանգությանն ընդհանրապես: Կան նաև ուսումնասիրություններ, որոնք վերաբերում են մեկնողական գրականությանը, իսկ գրականագիտական պրպտումները ժամանակային մեծ ընդգրկում ունեն՝ վաղ միջնադարից մինչև Վերածնունդ: Քիչ չեն նաև բանասիրական ու պատմաբանասիրական բնույթի հոդվածները, որոնք վերաբերում են բազմազան նյութերի, ընդգրկելով V դարից մինչև ուշ միջնադար ընկած ժամանակաշրջանը: Հատորի կարևոր ձեռքբերումը պետք է համարել գրախոսությունների առկայությունը, որով գնահատվում ու արժևորվում են արտասահմանի հեղինակավոր հրատարակչությունների միջոցով լույս տեսած նորագույն ուսումնասիրությունները: «Բանբերի» ներկա հատորում, հայագիտական հետազոտությունների կողքին զետեղված են նաև արևելագիտական բնույթի հոդվածներ, որոնք անդրադառնում են գրական նշանավոր երկերի ու մանրանկարչական եզակի ստեղծագործությունների:

ԲԱՆԲԵՐ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻ

Հատոր 22

BULLETIN OF MATENADARAN

Volume 22

ВЕСТНИК МАТЕНАДАРАНА

Том 22

Էջադրումը, համակարգչային ձևավորումը և ներդիրը
Շողիկ Ջաղոյանի

«ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ»
ՄԱՇՏՈՑԻ ԱՆՎԱՆ ՀԻՆ ՁԵՌԱԳՐԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

«Նաիրի» հրատարակչություն

....

ք. Երևան – 375009, Տերյան փ. 91